

מחללת ומזנה בית אביה, והכתוב החמיר עליה, שהרי נשואה בת ישראל דינה בחנק, שהיא המיתה הקלה מכולן, ואילו ארוסה בת ישראל דינה בסקילה⁽¹⁾.

וכן סקילה חמורה מסייף — שכן מיתת סקילה ניתנה למגדף ולעובר עבודה זרה.

ומאי חומרא של עבירות אלו — כדאמרן כמו שאמרנו לעיל, שכן בעבירות אלו הוא מורד בה' יתברך.

ואם מצינו בעבירות חמורות אלו שנידון בסקילה, סימן הוא שסקילה היא מיתה חמורה.

ומקשינן: אדרבה, יש לומר סייף חמור מסקילה, שכן ניתן לאנשי עיר הנדחת. ומאי חומרא, מה היא חומרתה של עיר הנדחת,

אם כן קשה מנין לחכמים שהסקילה חמורה משריפה, מכך שמצינו שניתנה לעבירה חמורה כמו מגדף ועבודה זרה, אולי השריפה חמורה מסקילה שהרי מצינו שניתנה לבת כהן שזינתה שהיא עבירה חמורה⁽¹⁸⁾?

ומתצינן: קסברי רבנן, רק בת כהן נשואה שזינתה יוצאה מכלל בת ישראל שזינתה מחנק לשריפה, אבל ולא ארוסה, בת כהן ארוסה שזינתה לא יצאה מכלל בת ישראל ארוסה שזינתה, שדינה בסקילה.

ומדאפקה רחמנא, מכך שהוציא הכתוב לארוסה בת כהן מכלל נשואה בת כהן, שאין דין הארוסה בשריפה אלא בסקילה — שמע מינה סקילה חמורה.

כי הארוסה חמורה מהנשואה, שהארוסה

מפושט יד בעיקר.

1. רש"י הקשה, הרי הטעם שחכמים אמרו שרק בארוסה ולא בנשואה, התורה שינתה את דינה של בת כהן שזינתה מבת ישראל, אין זה אלא משום שחכמים סוברים שהסקילה חמורה משריפה, ולכן על כרחך לא יצאה ארוסה בת כהן מכלל ארוסה בת ישראל מסקילה החמורה לשריפה הקלה. ואם כן קשה, כיצד לומדים מכאן שסקילה חמורה, הרי כל דינם נובע מהקביעה שסקילה חמורה, אבל אם חכמים היו סוברים ששריפה חמורה, היו אומרים שגם ארוסה בת כהן יצאה מכלל ארוסה בת ישראל מסקילה לשריפה החמורה, אם כן מה הראיה מכאן שסקילה חמורה משריפה.

ולכן לומד רש"י כי מה שארוסה בת כהן דינה בסקילה, אינה ראייה לדברי חכמים, אלא ישוב לדבריהם. ועיקר ראייתם היא מכך שניתנה

זרה, היא מחללת את אביה, אם כן מנין למקשן ששריפה חמורה מסקילה, והרי גם בת כהן העובדת עבודה זרה ודינה בסקילה, היא מחללת את אביה, אלא מוכרח מדברי הגמרא, שדווקא בזנות היא מחללת את אביה, שהיה על אביה לשומרה מזנות שלא תתייחד עם שום אדם, אבל בשאר עבירות אינו יכול לשומרה.

18. הר"ן בחידושיו הקשה, כיצד אפשר להקיש כבוד בשר ודם לכבוד המקום, עד כדי כך שהמקשן סבר כי מחללת אביה חמור יותר מפושט יד בעיקר.

ותירץ, מה שהמקשן סבר שמחללת אביה חמור יותר, מפני שיש גם היקש, שהוקש כבוד אב ואם לכבוד המקום, וגם כשהיא מחללת את אביה, היא עושה לו נזק, מה שאין כן כשפושט יד בעיקר, שאינו יכול לעשות נזק למקום ב"ה. לכן סבר המקשן, שמחללת אביה חמור יותר

בסקילה, סימן שסקילה היא מיתה חמורה. ומקשינן: **אדרבה**, יש לומר **חנק חמור** מסקילה, **שכן חנק ניתן למכה אביו ואמו**. שנאמר בו [שמות כא טו]: "יומת" בלא לפרש איזו מיתה, וכלל בידינו, שכל מקום שלא נתפרש בתורה איזה סוג מיתה, הכוונה לחנק. **ומאי חומרא**, ומה חומר העוון במכה אביו ואמו, **שכן הוקש כבודן לכבוד המקום**: שנאמר גבי אביו ואמו [שמות כ יא]: "כבד את אביך ואת אמך" וגבי הקב"ה כתוב [משלי ג ט]: "כבד את ה' מהונך".

ואם המכה את אביו ואת אמו נידון בחנק, סימן שחנק היא מיתה חמורה⁽³⁾. אם כן מנין לחכמים שהסקילה חמורה מחנק.

ומתצינין: **מדאפקיה רחמנא** מכך שהוציא הכתוב **לארוסה בת ישראל מכלל נשואה בת ישראל מחנק לסקילה**, והרי ארוסה שזינתה חמורה מנשואה שזינתה, שרעה היא לשמים

שכן ממונן של יושבי עיר הנידחת אבד! ששורפים את כל רכושם⁽²⁾. ואם יושבי עיר הנידחת נידונים בסייף, סימן שסייף היא מיתה חמורה. אם כן מנין לחכמים שהסקילה חמורה מסייף.

אמרת, אמור ליישב: **איזה כח מרובה** — כלומר איזה עוון חמור יותר, האם **כח המדיח או כח הנידח? הוי אומר**, וודאי **כח המדיח חמור יותר**. **ותניא: מדיחי עיר הנדחת בסקילה**, משמע שהסקילה חמורה מסייף, שהרי המדיחים שעברו עבירה חמורה יותר מהנידחים נידונים בסקילה.

וכן **סקילה חמורה מחנק** — **שכן מיתה סקילה ניתן למגדף ולעובד עבודה זרה, ומאי חומרא של עבירות אלו** — **כדאמרן** כמו שאמרנו לעיל, שכן בעבירות אלו הוא מורד בה' יתברך.

ואם מצינו שבעבירות חמורות אלו נידון

רש"י גבי יחידים, כי מתוך חומר שהחמרת במיתתו הקלת בממונו. ולפי זה צריך לפרש גבי מרובים, כי מתוך שהקלו במיתתו החמירו בממונו, או כיון שהחמירו בממונו הקלו בעונשו. אם כן מכך שממונם אבד אין ראייה על חומרת המיתה, אלא להיפך, מפני שממונם אבד, יש לומר שלא הטילה עליו התורה אלא רק את העונש הקל.

3. התוספות הקשו כי סקילה ניתנה גם כן למקלל אביו ואמו שהוקש כבודם לכבוד המקום, אם כן כיצד רצו לומר שחנק חמור מסקילה, ועוד הקשו, וכי מפני שהוקש כבודם לכבוד המקום, יהיה חמור יותר מכבוד המקום עצמו?

ותירצו, שלא רצו לומר כאן שחנק חמור

סקילה למגדף ועובד עבודה זרה שהן עבירות חמורות, ומה שקשה שמצינו שריפה גבי בת כהן שזינתה, משמע ששריפה חמורה, שהרי עבירה זו חמורה — שהיא מחללת את אביה, על זה מתרצים חכמים כי עבודה זרה ומגדף שפושטים ידם בעיקר, הן עבירות חמורות יותר. והגמרא כאן [לדעת רש"י] באה רק ליישב, כי לדעת חכמים שהסקילה חמורה משריפה, אין מוציאין בת כהן **ארוסה** שזינתה מכלל סקילה החמורה לשריפה, אלא מוציאין רק **נשואה מכלל חנק הקל לשריפה**.

2. המהר"ץ חיות הקשה, כי במשנה לקמן [קיא ב] אמרו: זה חומר ביחידים מבמרובים, שהיחידים בסקילה, לפיכך ממונם פלט, והמרובים בסייף, לפיכך ממונם אבד. ופירש

ומתרצינן: שריפה הוקשה לסקילה, שנאמר "אביה" בסקילה, גבי נערה המאורסה שזנתה [דברים כב כא]: "והוציאו את הנערה אל פתח בית אביה וסקלוה" ונאמר "אביה" בשריפה, גבי בת כהן שזינתה [דברים כא ט]: "את אביה היא מחללת באש תשרף".

מכך אנו מקישים את שריפה לסקילה, מה "אביה" האמור בסקילה — סקילה חמורה מסייף, כמו שביארה הגמרא לעיל שכן עוון המדיח חמור מהנידח, והנידח דינו בסייף ואילו המדיח דינו בסקילה. אף "אביה" האמור בשריפה — שריפה חמורה מסייף.

וכן שריפה חמורה מחנק — שכן מיתת שריפה ניתנה לבת כהן שזינתה. ומאי חומרא של בת כהן שזינתה — כדאמרן, כמו שאמרנו לעיל, שכן היא מחללת את אביה. וכיון שמצינו בה שנידונת בשריפה, סימן ששריפה חמורה.

ומקשינן: אדרבה, יש לומר חנק חמור משריפה שכן חנק ניתן למכה אביו ואמו, ומאי חומרא, ומה חומר העוון במכה אביו ואמו, שכן הוקש כבודן לכבוד המקום! ואם המכה את אביו ואת אמו נידון בחנק, סימן שחנק היא מיתה חמורה. אם כן מנין שהשריפה חמורה מחנק.

ולבריות ולעצמה, שפוגמת כבודה וכבוד משפחתה, ויש בה יותר בזיון מאשר בנשואה שכבר נפגמה, ומכך שהתורה הוציאה אותה מכלל חנק שנאמר גבי נשואה [ויקרא כ י]: "ואיש אשר ינאף את אשת איש אשר ינאף את אשת רעהו מות יומת הנאף והנאפת" [וכל מקום שלא נתפרש איזה סוג מיתה, נידונים בחנק], ואף הארוסה היתה בכלל "אשת רעהו" לחיוב חנק, והוציאה הכתוב במפורש לחיוב סקילה, שנאמר [דברים כב כג—כד]: "כי יהיה נערה בתולה מאורסה לאיש וגו' וסקלתם אתם באבנים" — שמע מינה סקילה חמורה⁽⁴⁾.

וכן שריפה חמורה מסייף — שכן מיתת שריפה ניתנה לבת כהן שזינתה. ומאי חומרא של בת כהן שזינתה — שכן מחללת את אביה. וכיון שמצינו בה שנידונת בשריפה, סימן ששריפה חמורה.

ומקשינן: אדרבה, יש לומר סייף חמור משריפה שכן סייף ניתן לאנשי עיר הנדחת, ומאי חומרא ומה היא חומרתה של עיר הנדחת, שכן ממונן של יושבי עיר הנדחת אבד! ששורפים את כל רכושם. ואם אנשי עיר הנדחת נידונים בסייף, סימן שסייף היא מיתה חמורה. אם כן מנין לחכמים שהשריפה חמורה מסייף.

בגמרא בהמשך], אם כן ממילא אנו יודעים שסקילה חמורה מסייף הקל משריפה.

ותירץ רש"י, שלקמן לומדים ששריפה חמורה מסייף מגזירה שוה מסקילה שמצינו בה שחמורה מסייף, לכן הגמרא כאן צריכה לבאר את הטעם שסקילה חמורה מסייף.

מסקילה, אלא שהוא שוה לסקילה, שכן הוקש כבוד אב ואם לכבוד המקום.

4. רש"י הקשה, מדוע הגמרא היתה צריכה למצוא מקור לכך שסקילה חמורה מסייף וחנק, הרי כיון שמצינו שסקילה חמורה משריפה, ומצינו ששריפה חמורה מסייף [כמו שיבואר

ומתריצינן: מדאפקיה רחמנא מכך שהוציא הכתוב לנשואה בת כהן מכלל נשואה בת ישראל מחנק לשריפה — שמע מינה שריפה חמורה.

וכן לדעת חכמים סייף חמור מחנק — שכן סייף ניתן לאנשי עיר הנדחת, ומאי חומרא של עיר הנידחת — שכן ממונם של אנשי עיר הנידחת אבר, ששורפים את כל רכושם. וכיון שמצינו בהם שנידונים בסייף, סימן שסייף היא מיתה חמורה.

ומקשינן: אדרבה, יש לומר חנק חמור מסייף שכן חנק ניתן למכה אביו ואמו, ומאי חומרא, ומה חומר העוון במכה אביו ואמו, שכן חוקש כבודן לכבוד המקום! ואם המכה את אביו ואת אמו נידון בחנק, סימן שחנק היא מיתה חמורה. אם כן מנין שסייף חמור מחנק.

ומתריצינן: אפילו הכי אפילו שמצינו מיתת חנק גבי עוון חמור כמו מכה אביו ואמו, בכל זאת סייף שמצינו גבי עיר הנידחת חמור יותר, כי פושט ידו בעיקר עדיף, עיר הנידחת הם מורדים בה' יתברך, וזה חמור יותר מהחוטא באביו ואמו.

שנינו במשנה: רבי שמעון אומר: אין חומרתן כפי שנקט תנא קמא, אלא החמורה שבהן היא שריפה, ולאחריה סקילה, ולאחריה חנק, והרג היא הקלה שבהן. שלדעתו שריפה חמורה מסקילה, וחנק חמור מהרג.

וכן שריפה חמורה מחנק — שכן מיתת שריפה ניתנה לבת כהן שזינתה. ומאי חומרא של בת כהן שזינתה — כדאמרן, כמו שאמרנו לעיל, שכן היא מחללת את אביה. וכיון שמצינו בה שנידונת בשריפה, סימן ששריפה חמורה.

ומקשינן: אדרבה, יש לומר חנק חמור מסייף שכן חנק ניתן למכה אביו ואמו, ומאי חומרא, ומה חומר העוון במכה אביו ואמו, שכן חוקש כבודן לכבוד המקום! ואם המכה את אביו ואת אמו נידון בחנק, סימן שחנק היא מיתה חמורה. אם כן מנין שסייף חמור מחנק.

ומקשינן: אדרבה, יש לומר חנק חמור מסייף שכן חנק ניתן למכה אביו ואמו, ומאי חומרא, ומה חומר העוון במכה אביו ואמו, שכן חוקש כבודן לכבוד המקום! ואם המכה את אביו ואת אמו נידון בחנק, סימן שחנק היא מיתה חמורה. אם כן מנין שסייף חמור מחנק.

ומתריצינן: אפילו הכי אפילו שמצינו מיתת חנק גבי עוון חמור כמו מכה אביו ואמו, בכל זאת סייף שמצינו גבי עיר הנידחת חמור יותר, כי פושט ידו בעיקר עדיף, עיר הנידחת הם מורדים בה' יתברך, וזה חמור יותר מהחוטא באביו ואמו.

שנינו במשנה: רבי שמעון אומר: אין חומרתן כפי שנקט תנא קמא, אלא החמורה שבהן היא שריפה, ולאחריה סקילה, ולאחריה חנק, והרג היא הקלה שבהן. שלדעתו שריפה חמורה מסקילה, וחנק חמור מהרג.

שנינו במשנה: רבי שמעון אומר: אין חומרתן כפי שנקט תנא קמא, אלא החמורה שבהן היא שריפה, ולאחריה סקילה, ולאחריה חנק, והרג היא הקלה שבהן. שלדעתו שריפה חמורה מסקילה, וחנק חמור מהרג.

לדעת רבי שמעון, מיתת שריפה חמורה מסקילה — שכן מיתת שריפה ניתנה לבת כהן שזינתה. ומאי חומרא ומה חומר העוון של בת כהן שזינתה — שכן היא מחללת

ואם מצינו שבעבירות חמורות אלו נידון בסקילה, סימן שסקילה היא מיתה חמורה.

ומקשינן: **אדרבה**, יש לומר **חנק** חמור מסקילה, **שכן חנק ניתן למכה אביו ואמו, ומאי חומרא** ומה חומר העוון במכה אביו ואמו, **שכן הוקש שכן הוקש כבודן לכבוד המקום!** שנאמר גבי אביו ואמו [שמות כ יא]: "כבד את אביך ואת אמך" וגבי הקב"ה כתוב [משלי ג ט]: "כבד את ה' מהונך". ואם המכה את אביו ואת אמו נידון בחנק, סימן שחנק היא מיתה חמורה. אם כן מנין שהסקילה חמורה מחנק.

ומתרינין: **מדאפקיה רחמנא** מכך שהוציא הכתוב **לארוסה בת ישראל מכלל נשואה בת ישראל מחנק לסקילה** והרי ארוסה שזינתה חמורה מנשואה שזינתה, שרעה היא לשמים ולבריות ולעצמה, שפוגמת כבודה וכבוד משפחתה, ויש בה יותר בזיון מאשר בנשואה שכבר נפגמה, ומכך שהתורה הוציאה אותה מכלל חנק שנאמר גבי נשואה [ויקרא כ י]: "ואיש אשר ינאף את אשת איש אשר ינאף את אשת רעהו מות יומת הנאף והנאפת" דהיינו חנק, ואף הארוסה היתה בכלל "אשת רעהו" לחיוב חנק, והוציאה הכתוב במפורש לחיוב סקילה, שנאמר [דברים כב כג—כד]: "כי יהיה נערה בתולה מאורשה לאיש וגו' וסקלתם אתם באבנים" — **שמע מינה סקילה חמורה מחנק.**

וכן **סקילה חמורה מסייף**, **שכן** מיתת סקילה ניתנה **למגדף ולעובד עבודה זרה** שהן עבירות חמורות, שכן בעבירות אלו הוא מורד בה' יתברך, ואם מצינו בעבירות חמורות אלו שנידון בסקילה, סימן שסקילה

שריפה חמורה מסייף — **שכן** מיתת שריפה ניתנה **לבת כהן שזינתה. ומאי חומרא** של בת כהן שזינתה — **כדאמרן**, כמו שאמרנו לעיל, שכן היא מחללת את אביה. וכיון שמצינו בה שנידונת בשריפה, סימן ששריפה חמורה.

ומקשינן: **אדרבה**, יש לומר **סייף** חמור משריפה **שכן** **סייף ניתן לאנשי עיר הנדחת, ומאי חומרא** ומה היא חומריתה של עיר הנדחת, **שכן ממונם** של אנשי עיר הנדחת **אבד!** ששורפים את כל רכושם. ואם אנשי עיר הנדחת נידונים בסייף, סימן שסייף היא מיתה חמורה. אם כן מנין שהשריפה חמורה מסייף.

אמרת, אמור לתרין: **וכי איזה כח מרובה** — כלומר איזה עוון חמור יותר, האם **כח המדיח או כח הנדיח?**

הוי אומר: ודאי **כח המדיח** חמור יותר. ^{ב-1} ולדעת רבי שמעון [לקמן פט ב] מדיחי עיר הנדחת נידונים בחנק, ואילו הנדיחים דינם בסייף, לומדים מכאן שחנק חמור מסייף.

ולפי זה יש לעשות קל וחומר ששריפה חמורה מסייף.

וקל וחומר: ומה **חנק** שחמור מסייף — **שריפה חמורה ממונו**, כמו שנתבאר לעיל. אם כן **סייף** הקל מחנק — **לא כל שכן** שריפה חמורה ממונו.

סקילה חמורה מחנק — **שכן** מיתת סקילה ניתנה **למגדף ולעובד עבודה זרה. ומאי חומרא** של עבירות אלו — **כדאמרן**, כמו שאמרנו לעיל, שכן בעבירות אלו הוא מורד בה' יתברך.